

MELDCODE HUISELIJK GEWELD EN KINDERMISHANDELING

STICHTING OPENBAAR ONDERWIJS ZWOLLE EN REGIO, APRIL 2024

1. Inleiding

Elke school moet volgens de wet beschikken over een meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. De meldcode is een hulpmiddel voor alle medewerkers van OOZ/de school voor het omgaan met signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling bij leerlingen.

De meldcode is vastgesteld door het cvb op 22 april 2024 na instemming van de gmr's po, vo en sovso d.d. 9 april 2024. De meldcode treedt in werking op 23 april 2024.

Definitie huiselijk geweld

- Huiselijk geweld is geweld dat wordt gepleegd door iemand uit de huiselijke kring of uit de familiekring van het slachtoffer. Dit kunnen (ex-)partners, gezins- en familieleden of huisvrienden zijn.
- De meest bekende vorm van huiselijk geweld is lichamelijk geweld: slaan, schoppen, krabben, bijten en alle andere vormen van geweld waar fysiek contact bij komt kijken. Bij psychisch huiselijk geweld wordt het slachtoffer uitgescholden, gekleineerd of is er sprake van (subtiele vormen van) manipulatie, dwang en/of dreiging.
- Ook lichamelijke en psychische verwaarlozing (bijvoorbeeld onthouden van lichamelijke verzorging en/of affectie), financiële uitbuiting, huwelijksdwang, achterlating en seksueel misbruik zijn vormen van huiselijk geweld.
- Afhankelijk van de leeftijd van het slachtoffer, de vorm van mishandeling en de relatie tussen slachtoffer en pleger wordt er gesproken van kindermishandeling, (ex-) partnergeweld, oudermishandeling, ouderenmishandeling of eengerelateerd geweld.

Definitie kindermishandeling

- Onder kindermishandeling verstaan we elk gedrag van een volwassene waardoor een kind lichamelijk of psychisch schade kan oplopen. Dat gedrag kan bewust, onbewust, actief (een kind iets aandoen) of passief zijn (iets nalaten te doen). Kindermishandeling vindt vaak plaats in de huiselijke kring door bijvoorbeeld de ouders/verzorgers of verzorgers van het kind.
- De meeste ouders/verzorgers of verzorgers mishandelen of verwaarlozen hun kind niet met opzet. Vaak kunnen zij door eigen problemen de zorg voor hun kind niet (meer) aan of weten ze niet goed wat hun kind nodig heeft. In gezinnen waar sprake is van kindermishandeling, is vaak een patroon ontstaan dat niet gemakkelijk kan worden doorbroken. Hoe lang de mishandeling speelt en hoe vaak het kind wordt mishandeld, heeft invloed op de ernst van de schade die het kind oploopt.

- Ook buitenshuis kan een kind worden mishandeld, verwaarloosd of seksueel worden misbruikt. In de meeste situaties gaat het om een bekende volwassene die door het kind wordt vertrouwd en van wie het kind op een of andere manier afhankelijk is.
- In de Jeugdwet art. 1 wordt kindermishandeling als volgt omschreven: “Kindermishandeling is elke vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders/verzorgers of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief, opdringen waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.” Ook verwaarlozing en het onthouden van noodzakelijke hulp, medische zorg en onderwijs vallen hieronder.
- Het onthouden van onderwijs valt formeel onder het begrip kindermishandeling en dus onder de toepassing van de meldcode. Als verschillen van mening tussen enerzijds de ouders/verzorgers en anderzijds de school en het samenwerkingsverband passend onderwijs leiden tot een patstelling, leidt dit in een toenemend aantal gevallen tot een melding bij Veilig Thuis. Onderwijsprofessionals moeten ervoor waken dat deze stap uit de meldcode niet te licht wordt genomen. Immers, verschil van inzicht over de onderwijsondersteuningsbehoefte van een kind is niet per definitie een signaal van kindermishandeling. In stap 2 van de meldcode (collegiale consultatie, advies Veilig Thuis of andere deskundige) dient men zich hiervan nadrukkelijk te vergewissen, evenals van de juiste uitvoering van stap 3 (gesprek met de ouders/verzorgers).

Deze meldcode is van toepassing op alle personen die binnen OOZ/de scholen werkzaam zijn, en dus ook op bijvoorbeeld stagiaires, vrijwilligers en opdrachtnemers.

Het doel van de meldcode is dat er, wanneer dat nodig is, zo snel en adequaat mogelijk hulp kan worden geboden aan de betreffende leerling. Dit kan door het doen van een melding bij Veilig Thuis en/of door zelf hulp te verlenen. Met behulp van de stappen uit de meldcode wordt duidelijk wanneer welke actie(s) door OOZ/de school kunnen worden ingezet.

De juridische basis voor dit Handelingskader kindermishandeling en huiselijk geweld wordt gevormd door:

- het Internationale verdrag inzake de Rechten van het Kind;
- de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling;
- de Wet primair onderwijs (art. 4a, 4b, 4c), de Wet op de expertisecentra (art.4a, 4b, 4c) en de Wet voortgezet onderwijs (art. 3a, 3b, 3c);
- verplichting tot overleg en aangifte inzake zedenmisdrijven (inclusief de verplichting in contact te treden met de vertrouwensinspectie);
- meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling;
- zorgplicht veiligheid op school;
- de Jeugdwet;
- de Wet maatschappelijke ondersteuning.

De meldcode is een hulpmiddel, en bevat géén meldplicht¹. De beslissing om een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling al dan niet bij Veilig Thuis² te melden, berust op een professionele afweging die binnen de school wordt gemaakt, aan de hand van de stappen uit de meldcode.

De inhoud van deze meldcode voldoet aan de wettelijke vereisten, waaronder het (per 1 januari 2019) aangepaste Besluit verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Het afwegingskader in de meldcode (stap 4 en stap 5) is rechtstreeks afkomstig uit het voor de sector onderwijs gecreëerde kader. In de meldcode is ook de participatie van kinderen opgenomen. Het gaat hierbij om negen actiepunten en in stap 3 is het gesprek met de leerling toegevoegd.

De verantwoordelijkheid voor een goede implementatie van de meldcode ligt bij de directeur van de school (hierna: de directeur). De implementatie geschiedt (onder meer) door middel van goede communicatie en publicatie, deskundigheidsbevordering (training), en het opnemen van de meldcode in het inwerkprogramma van nieuwe medewerkers.

2. Taken en verantwoordelijkheden

Directeur

De directeur heeft het mandaat om het beleid van OOZ op de eigen school uit te voeren. De volgende aspecten zijn hierbij van belang.

- De directeur is verantwoordelijk voor de implementatie van de meldcode, geeft het signaleren en voorkomen van kindermishandeling en huiselijk geweld een plaats in de interne ondersteuningsstructuur van de school en reserveert daarvoor voldoende personeelsformatie in het jaarlijkse werkverdelingsplan.
- De directeur geeft minimaal één medewerker de taak van aandachtsfunctionaris kindermishandeling en huiselijk geweld, faciliteert en ondersteunt de aandachtsfunctionaris en zorgt ervoor dat er afstemmingsafspraken worden gemaakt met het schoolmaatschappelijk werk en andere begeleidingsfunctionarissen. De taak van aandachtsfunctionaris kan, afhankelijk van de specifieke schoolorganisatie, worden gecombineerd met andere taken, zoals zorgcoördinator of intern begeleider. Als er meerdere aandachtsfunctionarissen zijn, draagt de directeur zorg voor een adequate coördinatie.
- De directeur maakt het thema kindermishandeling en huiselijk geweld bespreekbaar in het team. In samenspraak met de aandachtsfunctionaris initieert de directeur scholing voor en begeleiding van het team, zodat alle medewerkers kindermishandeling/huiselijk geweld op professionele wijze kunnen signaleren en aanpakken en de slachtoffers een veilige omgeving kunnen bieden.
- In het po/so legt en onderhoudt de directeur contacten met het management van de kinderopvang i.v.m. de overdracht van de kinderen. De directeur ziet erop toe dat er contact is

¹ Een meldplicht is wel van toepassing bij vermoedens van een zedendelict gepleegd door een medewerker van OOZ/de school ten opzichte van een (minderjarige) leerling. Deze meldplicht geldt voor alle medewerkers van OOZ/de school. Zij zijn verplicht om een melding te maken bij het college van bestuur, en het college van bestuur dient vervolgens direct in overleg te treden met de vertrouwensinspecteur van de onderwijsinspectie. Deze meldcode ziet hier niet op toe.

² Veilig Thuis is het adviespunt en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling. Veilig Thuis is er voor slachtoffers, plegers en bezorgde omstanders. De hulpverleners van Veilig Thuis beantwoorden vragen en geven advies. Ook kijkt de hulpverlener welke professionele hulp er nodig is. Meer informatie: <https://www.rijksoverheid.nl/contact/contactgids/veilig-thuis>

met de bso die wordt bezocht door de kinderen van de school. Is het nodig om de meldcode toe te passen, dan werkt de po-school samen met de bso om te voorkomen dat er twee verschillende trajecten worden doorlopen. Ook legt en onderhoudt de directeur contacten met het management van het vo in het kader van de overgang po-vo.

- In het vo/vso legt en onderhoudt de directeur contacten met het management van het po en het mbo/vervolgonderwijs in het kader van de overgang po-vo en vo-mbo/vervolgonderwijs.
- De directeur zorgt er in samenspraak met de aandachtsfunctionaris voor dat er voorlichting/lesmateriaal over kindermishandeling en over het kinderrechtenverdrag wordt ontwikkeld en geïmplementeerd.
- De directeur organiseert in samenspraak met de aandachtsfunctionaris voorlichting aan ouders/verzorgers over het beleid en de werkwijze m.b.t. kindermishandeling en huiselijk geweld en over de samenwerking met de externe instanties.
- In samenspraak met de aandachtsfunctionaris zorgt de directeur (conform bestuurlijke samenwerkingsafspraken) voor duidelijke communicatielijnen en heldere werkafspraken met de kinderopvang (po), po, vo en mbo/vervolgonderwijs, de jeugd-/sociale wijkteams, Veilig Thuis en met de politie. De directeur voert zo nodig zelf taken uit in het kader van de meldcode (deelname aan oudergesprekken en overleg met het jeugd- en/of (sociale) wijkteam en met Veilig Thuis). Zie ook bijlage 1.

Aandachtsfunctionaris

- Elke school heeft een (geschoolde) aandachtsfunctionaris kindermishandeling en huiselijk geweld.
- De aandachtsfunctionaris is een medewerker van de school, die beschikt over uren, scholing en budget.
- De aandachtsfunctionaris draagt zorg voor een adequate uitvoering van de meldcode. De meldcode en de werkwijze worden elk jaar in het schoolteam besproken en geëvalueerd.
- De aandachtsfunctionaris is sparringpartner voor individuele medewerkers die zorgen hebben over een leerling, begeleidt medewerkers bij het signaleren en handelen en draagt zorg voor de interne afstemming van de acties die worden ondernomen. Indien gewenst voert de aandachtsfunctionaris, in afstemming met de leraar, mentor of andere functionarissen, zelf gesprekken met ouders/verzorgers en kinderen.
- Voor externe hulpverleningspartijen is de aandachtsfunctionaris het eerste aanspreekpunt. Daartoe onderhoudt hij/zij regelmatig contact met de aandachtsfunctionaris van de kinderopvang (po), het po, vo en mbo/vervolgonderwijs en met medewerkers van het jeugd-/sociale wijkteam en van Veilig Thuis. Zie ook bijlage 1.
- De aandachtsfunctionaris zorgt voor een lijst met alle contactpersonen en hun contactgegevens.

Medewerker

- Elke medewerker beschouwt het signaleren van kindermishandeling en huiselijk geweld als onderdeel van zijn of haar functie. De medewerkers zijn bereid om activiteiten uit te voeren in het kader van de meldcode en om de slachtoffers een veilige omgeving te bieden.
- Bij (vermoedens van) kindermishandeling of huiselijk geweld neemt de medewerker contact op met de aandachtsfunctionaris om de meldcode te kunnen uitvoeren. Dat houdt in ieder geval in:
 - De medewerker brengt de signalen in kaart.
 - De medewerker overlegt met collega's, de aandachtsfunctionaris of andere deskundigen om de signalen te duiden en wint zo nodig advies in bij het jeugd- of (sociaal) wijkteam.

- De medewerker voert een of meer gesprekken met ouders/verzorgers/kind, eventueel samen met de aandachtsfunctionaris, om de zorgen te bespreken en (indien van toepassing) te adviseren over hulpverlening.
- De medewerker neemt in overleg met de aandachtsfunctionaris een beslissing over de eventuele volgende stappen van de meldcode.
- De medewerker volgt scholingsbijeenkomsten zodat hij/zij voldoende kennis en vaardigheden verwerft om een adequate bijdrage te leveren aan de uitvoering van het beleid van de onderwijsinstelling.

3. Meldcode en het stappenplan

De meldcode is gebaseerd op drie pijlers: meldnormen, situaties van onveiligheid en de afwegingsvragen. Zie ook bijlage 2.

Meldnormen: in welke situaties moeten beroepskrachten melden?

Beroepskrachten *moeten* een melding doen bij Veilig Thuis in de volgende situaties:

1. In alle gevallen van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid en disclosure (d.w.z. onthulling: kind/volwassene geeft zelf aan slachtoffer te zijn van mishandeling /verwaarlozing).
2. In alle andere gevallen waarin de beroepskracht meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
3. Wanneer een beroepskracht die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Situaties van onveiligheid

In het afwegingskader zijn er situaties vastgelegd waarin de beroepskracht *altijd* moet melden bij Veilig Thuis. Dit zijn situaties waarbij er sprake is van:

Acute onveiligheid

Bij acute onveiligheid is een zorgvrager in direct fysiek gevaar. Diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig. Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) of verwaarlozing maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen of juist nalaten van toedienen van medicijnen.

Structurele onveiligheid

Bij structurele onveiligheid is er sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of geweld. Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst.

Disclosure

Over disclosure of onthulling spreken we als slachtoffers uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen bij huiselijk geweld of kindermishandeling of zich (spontaan/toevallig) uiten bij of in de nabijheid van een beroepskracht zonder hulp te vragen. Deze slachtoffers dienen ook bij Veilig Thuis gemeld te worden. Wanneer een kind of volwassene uit zichzelf praat over mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden.

Afwegingsvragen

Aan de hand van de meldcode wordt bepaald of, en wanneer, er een melding moet plaatsvinden bij Veilig Thuis en voorts of, en wanneer, er door de school zelf hulp kan worden geboden. De meldcode bestaat uit een stappenplan van 5 stappen:

	Breng signalen in kaart (1)
	Overleg met deskundigen (2)
	Gesprek met kind en ouders/verzorgers (3)
	Wegen en beslissen (4 en 5)

De volgorde van deze stappen is niet dwingend. Maar als een melding bij Veilig Thuis wordt gedaan, moeten wel alle stappen daarvoor zijn gezet. Het is ook mogelijk dat een stap meerdere keren wordt uitgevoerd.

In deze meldcode speelt de zogenoemde aandachtsfunctionaris een belangrijke rol. Deze functionaris is deskundig op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling, voert de regie wanneer sprake is van een dergelijk vermoeden en is in overleg met de directeur van de school verantwoordelijk voor het doen van de melding bij Veilig Thuis.

4. Omschrijving stappen

1.	Breng signalen in kaart
Vraag:	Zijn er signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling en vormen deze signalen daadwerkelijk een vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling? Nee: het stappenplan eindigt hier; leg dit vast. Ja: leg de signalen vast, voer eventueel een kindcheck uit en ga naar stap 2 .

Toelichting:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het is de taak van al onze medewerkers om alert te zijn op signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling, en om effectief op deze signalen te reageren. Voorbeelden van signalen vind je in bijlage 3. ▪ Breng steeds de signalen in kaart, en leg deze vast. Noteer daarbij ook wie de bron is van deze signalen. Als sprake is van hypothesen of veronderstellingen, vermeld dat dan uitdrukkelijk. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht. ▪ Leg voorts de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet, de afwegingen die worden gemaakt, degenen die daarbij betrokken zijn en de besluiten die worden genomen. ▪ Voer eventueel een kindcheck uit. Zie de instructie hieronder en de vragenlijst in bijlage 4.
Instructie kindcheck:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De kindcheck is onderdeel van stap 1 van de wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. ▪ Doel van de kindcheck is om meer leerlingen in beeld te brengen die ernstig risico lopen mishandeld of verwaarloosd te worden door de situatie waarin hun ouder(s) verkeert of verkeren. ▪ De kindcheck is in alle gevallen aan de orde waarin de medewerker zich, vanwege de ernstige situatie van volwassenen, zorgen maakt over aanwezige minderjarige kinderen. De kindcheck geldt als een medewerker meent dat er, vanwege de toestand van de volwassene, risico's zijn op ernstige schade voor leerlingen of een bedreiging van de veiligheid van leerlingen die afhankelijk zijn van de zorg van die volwassenen. Zo geldt de kindcheck bijvoorbeeld in geval van een ernstige (chronische) depressie, zware verslaving, (dreigende) huisuitzetting, geweld tussen huisgenoten en suicidepoging. ▪ Ook het contact met een adolescent waarbij de medewerker zich zorgen maakt over eventueel aanwezige broertjes en zusjes in het gezin kan aanleiding zijn voor het uitvoeren van de kindcheck. ▪ De kindcheck geldt ook voor zwangere vrouwen.

2.	Overleg met deskundigen
Vraag:	<p>Blijft na overleg met de deskundigen het vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling bestaan?</p> <p>Nee: het stappenplan eindigt hier; leg dit vast. Ja: leg de uitkomsten van het overleg vast en ga naar stap 3.</p>

Toelichting:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De signalen worden besproken met de aandachtsfunctionaris binnen de school. ▪ Indien de aandachtsfunctionaris meent dat een multidisciplinaire benadering de voorkeur verdient, kan de casus worden ingebracht in een breder ondersteuningsteam, waarbij desgewenst ook externe partijen kunnen worden ingezet. ▪ Steeds bestaat ook de mogelijkheid om te overleggen met Veilig Thuis, waarbij de casus en de leerling nog anoniem worden gehouden. ▪ Als het vermoeden blijft bestaan, en wordt overgegaan naar stap 3, houdt de aandachtsfunctionaris verder de regie over de casus.
--------------	--

3.	Gesprek met leerlingen en ouders/verzorgers
----	---

Vraag:	<p>Is er na een gesprek met de leerling en/of de ouders/verzorgers nog een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld?</p> <p>Nee: het stappenplan eindigt hier; leg dit vast. Ja: leg het gesprek vast en ga naar stap 4 en 5.</p>
--------	--

Toelichting:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Na stap 2 wordt bepaald op welke manier de signalen bespreekbaar worden gemaakt. Het gesprek wordt altijd gevoerd door twee medewerkers. Het eerste gesprek kan eventueel alleen met de leerling worden gevoerd. Het uitgangspunt is dat daarna, eventueel in een gezamenlijk gesprek, ook de ouders/verzorgers worden geïnformeerd over de signalen. ▪ Tijdens het gesprek wordt uitleg gegeven over het doel van het gesprek, worden de signalen besproken, worden de gespreksdeelnemers gevraagd om daarop te reageren en pas daarna wordt een interpretatie gegeven van wat er vanuit de school is waargenomen en van hetgeen door de leerling c.q. diens ouders/verzorgers in reactie daarop is verteld. ▪ Het gesprek kan achterwege blijven indien en voor zover de veiligheid van de leerling in het geding is of wanneer er andere omstandigheden zijn die ertoe noodzaken om van een gesprek af te zien, bijvoorbeeld als de vrees bestaat dat de leerling het vertrouwen zal verliezen en daardoor uit beeld dreigt te raken. ▪ Steeds is overleg mogelijk met Veilig Thuis, waarbij de casus en de leerling nog anoniem worden gehouden. ▪ De inhoud van het gesprek, dan wel de afweging om eventueel geen gesprek te voeren, wordt vastgelegd.
--------------	--

4 & 5.	Wegen en beslissen: melden en/of hulpverleners
--------	--

Afwegingskader	5 vragen over huiselijk geweld of kindermishandeling
----------------	--

A	<p>Is er een sterk vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling?</p> <p>Nee: er is geen actie nodig: dossier vastleggen en sluiten. Ja: leg vast, meld bij de directeur en ga naar afweging B.</p>
B	<p>Schatten wij in dat er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid? Zie bijlage 2 voor een toelichting en voorbeelden.</p> <p>Ja: direct melding doen bij Veilig Thuis: de afwegingen hierna worden samen met Veilig Thuis doorlopen. Nee: leg vast en ga naar afweging C.</p>
C	<p>Zijn wij in staat om effectieve hulp te bieden of te organiseren en kan de dreiging van mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling door ons afgewend worden?</p> <p>Nee: melding doen bij Veilig Thuis. Ja: leg vast en ga naar afweging D.</p>

D	<p>Aanvaarden de betrokkenen de hulp zoals in afweging C is georganiseerd en zijn zij bereid om zich actief in te zetten?</p> <p>Nee: melding doen bij Veilig Thuis. Ja: hulp in gang zetten en termijn afspreken waarop effect meetbaar of werkbaar moet zijn. Zo concreet mogelijk maken en documenteren. Spreek af wie welke rol heeft en benoem een casemanager. Spreek ook af welke taken alle betrokkenen (en specifiek de casemanager) hebben, zodat de verwachtingen voor iedereen helder zijn. Leg vast, voer uit en ga naar afweging E.</p>
E	<p>Leidt de hulp binnen de afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of het herstel van de leerling c.q. andere betrokken?</p> <p>Nee: melding doen bij Veilig Thuis. Ja: de hulp afronden met vastgelegde afspraken over het monitoren van de veiligheid van alle betrokkenen. Zo nodig de stappen opnieuw zetten.</p>

(Einde stappenplan)

5. Melding Veilig Thuis

- De directeur draagt de eindverantwoordelijkheid voor het doen van de melding bij Veilig Thuis. Aan het doen van een melding ligt altijd een besluit van de directeur ten grondslag.
- De directeur wijst de aandachtsfunctionaris aan als degene die de melding doet bij Veilig Thuis. De melding wordt dus niet door andere functionarissen van de school gedaan, behalve in uitzonderingsgevallen nadat de directeur dit aan de betreffende functionaris heeft opgedragen.

De directeur wordt altijd betrokken bij de afweging om al dan niet een melding bij Veilig Thuis te doen.

- Voordat de aandachtsfunctionaris de melding bij Veilig Thuis doet, neemt hij contact op met de leerling en diens ouders/verzorgers. Daarbij wordt medegedeeld dat de aandachtsfunctionaris voornemens is om een melding te doen, en wordt toegelicht wat dit betekent voor de leerling en/of zijn ouders/verzorgers en met welk doel de melding wordt gedaan. Er wordt uitdrukkelijk gevraagd om een reactie. Als de betrokkenen instemmen met het doen van de melding, wordt dit schriftelijk bevestigd door de aandachtsfunctionaris. Als de betrokkenen niet instemmen, vindt overleg plaats over de wijze waarop de school eventueel tegemoet kan komen aan de bezwaren. Is dit laatste niet mogelijk, dan weegt de aandachtsfunctionaris in overleg met de directeur de bezwaren af tegen de noodzaak om de leerling te beschermen. Als de bescherming van de leerling de doorslag moet geven, vindt er, na een daartoe strekkend besluit van de directeur, een melding bij Veilig Thuis plaats.
- Van het leggen van contact met de leerling en/of diens ouders/verzorgers kan worden afgezien als er concrete aanwijzingen zijn dat door het voeren van dit gesprek de veiligheid van de leerling of een andere betrokkene in het geding zal komen of wanneer aannemelijk is dat de leerling de contacten zal verbreken waardoor hij uit het zicht zal raken.
- De directeur informeert de bestuurssecretaris over een melding die conform deze meldcode bij Veilig Thuis is gedaan.
- De directeur rapporteert jaarlijks aan het college van bestuur over het aantal meldingen dat conform deze meldcode bij Veilig Thuis is gedaan en over het aantal hulpverleningstrajecten dat conform deze code is tot stand gekomen.

6. Dossiervorming en privacy

De dossiervorming in het kader van deze meldcode vindt plaats binnen het leerling administratiesysteem. In het bijzonder gaat het daarbij om:

- de betreffende signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling, en de signalen die dit ontkrachten;
- de stappen die worden gezet en de deskundigen (intern/extern) die worden ingeschakeld;
- gegevens over het verloop van de diverse stappen, waaronder begrepen de melding en de hulpverlening;
- gegevens over de gevoerde gesprekken: datum, plaats, situatie, aanwezigen, verslaglegging inhoud gesprek;
- de verdeling van taken en verantwoordelijkheden.

De persoonsgegevens die conform deze meldcode worden verwerkt, zijn alleen inzichtelijk voor de medewerkers voor wie het, gelet op de uitoefening van hun functie, noodzakelijk is dat zij toegang hebben tot deze gegevens.

Op alle personen die vanuit de school bij de casus zijn betrokken rust een geheimhoudingsplicht met betrekking tot de gegevens waar deze meldcode op toeziet. De gegevens worden alleen verwerkt en gedeeld voor zover dit noodzakelijk is in het kader van het doel van deze meldcode en (in het bijzonder) bij het uitvoeren van het stappenplan.

7. Eergerelateerd geweld

Er gelden specifieke aandachtspunten als er sprake is van (een vermoeden van) eergerelateerd geweld. In deze zaken dient altijd een deskundige te worden geraadpleegd. Het collectieve karakter

van deze vorm van geweld vraagt specifieke expertise. Er wordt een deskundige op het gebied van eengerelateerd geweld geraadpleegd of er wordt informatie ingewonnen bij Veilig Thuis. Bij acute bedreiging van de veiligheid worden de stappen versneld, zo nodig binnen een uur. Denk hierbij aan (vermoedens van) een gedwongen huwelijk, achterlating, eerwraak die op (zeer) korte termijn dreigen plaats te vinden. Niet ingrijpen kan leiden tot moeilijk of niet omkeerbare situaties. De aandachtsfunctionaris van de school neemt in dergelijke gevallen direct contact op met de aandachtsfunctionaris eengerelateerd geweld bij de politie.

Bijlage 1: Beschikbaarheid interne en externe expertise en ketensamenwerking in de hulpverlening

1. Beschikbaarheid interne en externe expertise

Het is bij alle medewerkers van OOZ/de school bekend welke expertise zij bij (vermoedens van) kindermishandeling of huiselijk geweld kunnen inroepen en hoe dat is geregeld.

Aandachtsfunctionaris per school

Deze functionaris is deskundig in het adviseren en begeleiden van collega's bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. Daarnaast draagt de AF zorg voor de implementatie, het hanteren en borgen van de meldcode binnen de eigen locatie of het eigen team.

Afhankelijk van de interne organisatie, kan er ook expertise belegd zijn bij:

Schoolmaatschappelijk werk

Schoolmaatschappelijk werk vervult een brugfunctie tussen kind, ouders/verzorgers, school en (jeugd)zorginstellingen en richt zich op kinderen bij wie de ontwikkeling stagneert. Bij gedrags-, opvoedings- en gezinsproblemen richt de begeleiding zich op degenen die invloed hebben op die situatie: de ouders en verzorgers enerzijds en bijvoorbeeld leerkrachten en/of de (jeugd)hulpverlening anderzijds. Kerntaken van schoolmaatschappelijk werk zijn: signalering en preventie, begeleiding van leerling en ouders/verzorgers, ondersteuning van leerkrachten, verwijzing naar en coördineren van de hulpverlening.

(Ortho)pedagoog/schoolpsycholoog

Een (ortho)pedagoog/schoolpsycholoog begeleidt kinderen in probleemsituaties, geeft opvoedkundig advies aan opvoeders (ouders/verzorgers, leerkrachten) en voert onderzoek uit. Hij/zij doet psychologisch onderzoek naar gedrags-, leer- en ontwikkelingsproblemen en stoornissen of

problematische opvoedingssituaties (bijvoorbeeld verwaarlozing, mishandeling of misbruik) bij kinderen van 0-18 jaar.

Externe expertise wordt in principe ingeroepen via de aandachtsfunctionaris. Dit gebeurt conform de samenwerkingsafspraken die het bestuur heeft gemaakt met hulpverleningsinstellingen in de betreffende gemeente en/of regio.

2. Ketensamenwerking in de hulpverlening

Van de preventie van kindermishandeling en huiselijk geweld tot de nazorg: ketensamenwerking is noodzakelijk. Een gedeeld urgentiebesef leidt tot overeenstemming over de te bereiken doelen en wordt op initiatief van de gemeente uitgewerkt in een gezamenlijke visie.

In het werkgebied van de onderwijsinstelling vindt afstemming plaats tussen de onderwijsstichting, de kinderopvang (po), het po, vo, mbo/vervolgonderwijs en een aantal ketenpartners die betrokken zijn bij de signalering, bestrijding en behandeling van kindermishandeling en huiselijk geweld. Scholen en kinderopvangorganisaties zijn geen hulpverleningsinstanties, maar instanties die problemen signaleren en kinderen zo nodig naar de hulpverlening toeleiden. De school/de medewerker kan voor het slachtoffer een belangrijke rol vervullen door tijdens schooltijd veiligheid te bieden. De belangrijkste ketenpartners zijn:

Jeugdteam en/of (sociaal) wijkteam

Jeugdteams (soms onderdeel van een breder sociaal wijkteam) bieden ondersteuning bij gedragsproblemen, emotionele problemen, bij kinderen met een verstandelijke beperking en bij opvoedingsproblemen. Vaak is er sprake van meerdere problemen tegelijk, waaronder kindermishandeling en/of huiselijk geweld. Het jeugdteam is de eerste lijn, die de school bij kindermishandeling kan inschakelen, mede omdat het betreffende gezin vaak al bekend is bij de hulpverlening.

Politie

Deze partner komt in beeld bij acute veiligheidsproblemen en als er aangifte wordt gedaan. In een aantal gemeenten werken de politie en scholen structureel samen: Handle with Care25. Bij Handle with Care krijgt de leraar een signaal als er in de huiselijke kring van een kind iets is gebeurd waar de politie bij is betrokken. Veel kinderen gaan de volgende dag gewoon naar school. De leraar weet vaak niet dat er die nacht thuis iets ernstigs is gebeurd, terwijl de leraar in zo'n situatie juist heel veel kan betekenen voor het kind. Als het kind steun krijgt in de vertrouwde schoolomgeving en zich daar veilig voelt, kan dat de stress van het kind verminderen en heeft het kind meer rust om te leren en zich te ontwikkelen. Daarom zorgt Handle with Care ervoor dat de leraar wordt geïnformeerd.

Veilig Thuis

Veilig Thuis is het advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling. Kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen, slachtoffers, plegers, omstanders en professionals; iedereen kan contact opnemen met Veilig Thuis om zorgen en vermoedens van kindermishandeling te bespreken. Veilig Thuis geeft advies en bespreekt met de melder wat er moet gebeuren. Veilig Thuis onderzoekt zo nodig de betreffende situatie en brengt de juiste hulp op gang. Er is in elke regio een Veilig Thuisorganisatie.

Bijlage 2: definities en voorbeelden acute, structurele onveiligheid en disclosure

In samenspraak met Veilig Thuis zijn standaard definities en voorbeelden opgesteld. Deze voorbeelden zijn gericht op de praktijk van het onderwijs.

Acute onveiligheid	
Definitie	Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.
Toelichting	Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke leerlingen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.
Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none">▪ Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft.▪ (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe.▪ Poging tot verwurging.▪ Wapengebruik.▪ Geweld tijdens de zwangerschap.▪ (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van leerlingen jonger dan 18 jaar.▪ Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, leerlingen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking).▪ Onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt van -9 maanden tot + 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel.▪ Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een leerling verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij de leerling bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrekt of (medische) klachten en afwijkingen bij de leerling daadwerkelijk veroorzaakt.▪ Vrijheidsbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn.▪ Acut onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïcidepoging, automutilatie, acut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs.▪ Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.▪ Een minderjarige leerling die alleen gelaten wordt in huis zonder toezicht en verzorging van een volwassene.▪ Minderjarigen die opgesloten worden in huis en onthouden worden van eten en drinken.

Structurele onveiligheid	
Definitie	Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.
Toelichting	Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst. In de afweging of sprake is van structurele onveiligheid is ten minste over de volgende factoren informatie nodig: herhaling van geweld /onveiligheid, oudersignalen en eventuele kindsignalen/signalen van slachtoffers.
Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Minderjarigen die opgroeien bij ouders/verzorgers met zodanig ernstige problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van de leerling bij herhaling en/of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden. ▪ Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende leerlingen blijvende schade kan veroorzaken. ▪ Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben. ▪ Minderjarigen die stelselmatig getuige zijn van huiselijk geweld. ▪ Minderjarigen die geregeld fysiek mishandeld worden. ▪ Psychische en/of fysieke mishandeling door escalerende vormen van langdurige stalking in partnerrelaties.

Disclosure	
Definitie	Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen of zich uiten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
Toelichting	Wanneer een slachtoffer, leerling of volwassene, uit zichzelf een beroepskracht om hulp vraagt bij mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit, zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders/verzorgers en pleger(s) bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex-) partnerstalking, huwelijksdwang, eergeerelateerd geweld en ouderenmishandeling. Een professionele norm tot melden betekent in dit geval zorgvuldige afstemming over de vervolgacties tussen de beroepskracht, Veilig Thuis en het slachtoffer.

Bijlage 3: Voorbeelden van signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Het raadplegen van de lijst met voorbeelden is zinvol, maar kan ook leiden tot schijnzekerheid. Vaak zijn deze signalen namelijk stressindicatoren, die aangeven dat er iets met de leerling aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling, zoals gezinsproblemen, puberteitsproblematiek of het overlijden van een familielid. Hoe meer signalen van deze lijst een leerling te zien geeft, hoe groter de kans dat er sprake zou kunnen zijn van huiselijk geweld of kindermishandeling. Om een duidelijk beeld te krijgen van wat er aan de hand zou kunnen zijn, is het van belang om de hele context van de thuissituatie erbij te betrekken.

Lichamelijk welzijn

- blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden
- te dik
- slecht onderhouden gebit
- regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan
- oververmoeid
- vaak ziek
- kind herstelt slecht van ziektes
- kind is hongerig
- eetstoornissen
- achterblijvende motoriek

Gedrag van de leerling

- timide, depressief
- weinig spontaan
- passief, lusteloos, weinig interesse in spel
- apathisch, toont geen gevoelens of pijn
- in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
- labiel
- erg nerveus
- hyperactief
- negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
- negatief lichaamsbeeld
- agressief, vernielzucht
- overmatige masturbatie

Tegenover andere leerlingen

- agressief
- gaat weinig met andere leerlingen om
- vluchtige vriendschappen
- wantrouwend
- niet geliefd bij andere kinderen

Tegenover ouders/verzorgers

- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- gedraagt zich in bijzijn van ouders/verzorgers anders dan zonder ouders/verzorgers

- agressief

Tegenover andere volwassenen

- angst om zich uit te kleden
- angst voor lichamelijk onderzoek
- verstijft bij lichamelijk contact
- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- agressief
- overdreven aanhankelijk
- wantrouwend
- vermijdt oogcontact

Overig

- plotselinge gedragsverandering
- gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
- slechte leerprestaties
- rondhangen na school
- taal- en spraakstoornissen
- alcohol- of drugsmisbruik
- weglopen
- crimineel gedrag

Gedrag van de ouder

- onverschillig over het welzijn van het kind
- laat zich regelmatig negatief uit over het kind
- troost het kind niet
- geeft aan het niet meer aan te kunnen
- is verslaafd
- is ernstig (psychisch) ziek
- kleedt het kind te warm of te koud aan
- zegt regelmatig afspraken af
- houdt het kind vaak thuis van school
- heeft irreële verwachtingen van het kind
- zet het kind onder druk om te presteren

Gezinssituatie

- samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
- sociaal isolement
- alleenstaande ouder
- partnermishandeling
- gezin verhuist regelmatig
- slechte algehele hygiëne

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijk welzijn

- verwondingen aan geslachtsorganen
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina of anus
- pijn in bovenbenen
- pijn bij lopen of zitten
- problemen bij plassen
- urineweginfecties
- seksueel overdraagbare aandoeningen
- (angst voor) zwangerschap

Gedrag van de leerling

- drukt benen tegen elkaar bij lopen
- afkeer van lichamelijk contact
- maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- veel wisselende seksuele contacten met leeftijdgenoten
- zoekt seksuele toenadering tot volwassenen
- prostitutie

Bijlage 4 kindcheck: vragenlijst om erachter te komen hoe het (thuis) gaat

Hoe kom je erachter hoe het bij een kind thuis gaat als er zorgen over thuissituaties zijn. Kijk samen of er oplossingen te bedenken zijn voor problemen die zich voordoen.

Als beroepskrachten kun je de volgende vragen stellen om erachter te komen hoe het mogelijk gaat:

- Hoe gaat het met de ouders/verzorgers zelf in deze situatie?
- Hoe gaat het met het kind/de kinderen?
- Hoe komt de het gezin de dag door?
- Is er een dagindeling/programma?
- Moeten de ouders/verzorgers thuis werken? Lukt dat?
- Lukt het om met het gezin afspraken te maken en na te komen? Welke afspraken zijn dat? Wat lukt, wat niet?
- Hoe gaat het met het leren thuis van de kinderen?
- Vraag naar wat er goed gaat, waar ouders/verzorgers trots op zijn en vraag door hoe dit komt en wat zij daarin hebben gedaan.
- Vraag wat ouders/verzorgers/kind zelf zouden willen veranderen?
- Vraag na of er andere ondersteunende factoren zijn, bijvoorbeeld is er support van oma of een goede buur of vriendin?

De vragen hierboven kunnen je helpen om alles goed uit te kunnen vragen. De kunst is wel om door te vragen. Ga op zoek naar details en stel vragen als:

- Wat bedoelt u wanneer u zegt dat u gespannen bent?
- Hoe uit u zich dan?
- Wat merken de kinderen daarvan?
- Wat zegt u?
- Wat doet u dan?
- Hoe vaak komt dit zo voor op een dag, in de week?

Reageer op terloopse opmerkingen die op een probleem kunnen wijzen. Ouders/verzorgers noemen niet altijd klip en klaar het probleem, luister tussen de regels en vraag door. Doe dat ook als je merkt dat een onderwerp is waar de ouders/verzorgers gespannen over zijn. Bijvoorbeeld als het niet lukt met het maken van schoolwerk. Dan kun je vragen stellen als:

- Wat gebeurt er dan?
- Wat doet u dan?
- Waarom is dit zo belangrijk voor u als ouders/verzorgers?
- Wat betekent dit voor uw kind?
- Wat betekent dit voor de veiligheid?
- U heeft in huis bepaalde regels die belangrijk voor u zijn. Hoe kunt u ervoor zorgen dat uw kind die regels respecteert, zonder dat u hoeft te gaan schreeuwen?
- Wanneer gaat het wel goed thuis?
- Wat goed dat u ook leuke dingen met uw kind doet! Zou u dat misschien vaker kunnen doen? Zou dat helpen?

Vraag ook naar de uitzonderingen:

- Wanneer is het probleem niet aan de hand?
- Wat gaat er wel goed? Wat precies?

- Maar soms lukt het dus wel! Hoe vaak is dat? En hoe komt het dat het dan wel lukt?
- Gelukkig zijn er bijna altijd verschillende mogelijkheden. Laat ouders/verzorgers daarover nadenken.
- Wat zou in u situatie of bij u het meeste passen? Wat is daarvan het voordeel? Zitten er ook nadelen aan? En hoe zou u die kunnen oplossen?
- Wie kan u daarbij helpen?
- En hoe ziet u dit concreet voor ogen? Hoe kunt u dit vertalen naar uw situatie?
- Wat doet u, als ouder? Wat kan de andere ouder hierin betekenen?
- Wat vraagt u van/aan uw kind?